

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННИКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 4 (915)

Субота, 24 студзеня 1953 года

Цана 50 кап.

АБ ХХІХ ГАДАВІНЕ З ДНЯ СМЕРЦІ В. І. ЛЕНІНА

Даклад тав. Н. А. МІХАЙЛАВА на ўрачыста-жалобным паседжанні ў Маскве

Пад сцягам Леніна,

пад вадзіцельствам Сталіна—

уперад, да перамогі камунізма!

Таварышы! Сёння спаўняецца дваццаць дзевяць год з дня смерці заснавальніка і кіраўніка Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, стваральніка Савецкай сацыялістычнай дзяржавы, правадара і настаўніка працоўных усяго свету, геніяльнага мысліцеля і вялікага марфіра рэвалюцыйнай навукі — Вадзіміра Ільіча Леніна.

Усе гэтыя гады Камуністычная партыя ўз'яўлена выдэ савецкі народ на шляху, указанаму Леніным. Ідэі ленінізма, як святла яркага сонца, асвятляюць нам шлях барацьбы і перамогі. Над сцягам Леніна, пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна савецкі народ паспяхова будзе велічны будынак камунізма.

Дасягненні Савецкай дзяржавы, магутны роет сіл лагера міру і дэмакратыі ўвабляюць у сабе перадавыя сілы і велікі ленінізм, які аказвае рашучы ўплыў на ўвесь ход сусветнай гісторыі. Ленінская справа неўміручая. Час не ўладны над геніем Леніна. Вобраз вялікага Леніна жыве ў сэрцах працоўных усяго свету, нахвляе на барацьбу за новае жыццё, дэмакратыю, сацыялізм.

І. Якое амагачэнне за мір і дружбу паміж народамі, нягасны маяк сацыялізма.

XIX з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, які адбыўся нядаўна, падвёў вынікі грандыёзных перамог савецкага народа, дасягнутых пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна, і наметы праграму далейшага будаўніцтва камунізма ў СССР. З'езд зацвердзіў дырэктывы на пятаму пяцігадоваму плане развіцця СССР, выкананне якога з'явіцца важным этапам на шляху перахода пераходу ад сацыялізма да камунізма.

Савецкі народ з натхненнем сустрэў дырэктывы і асноўныя заданні на пятаму пяцігадоваму плане і адзінадуша адорыў іх. Кожны дзень з усіх куткоў роднай зямлі ідуць весткі аб працоўным гераізме савецкіх людзей. Выпрабаванне кіраўніцтва партыі Леніна — Сталіна, воля савецкіх людзей, сацыялістычнае спаборніцтва, якое разгарнулася з новай сілай, — лепшыя гарантыі таго, што заданні пяцігодкі будуць не толькі выкананы, але і перавыкананы.

У сваіх працах Ленін геніяльна вызначыў асноўную лінію руху савецкага грамадства да камунізма, паказаў дзе фазы ў развіцці камуністычнага грамадства. Ленін вучыць, што сацыялізм і камунізм не аддзелены кітайскай сцяной, што гэта не розныя грамадско-эканамічныя фармы. «...Сацыялізм, — гаворыць Ленін, — ёсць тое грамадства, якое вырастае з капіталізма непасрэдна, ёсць першы від новага грамадства. Камунізм-жа ёсць больш высокі від грамадства, і ён можа развіцца толькі тады, калі поўнасьцю ўмацуецца сацыялізм».

Абапіраючыся на ленінскую спадчыну, развіваючы і ўзбагачаючы марксісцкім ланізмам, таварыш Сталін аб'явіў волю будаўніцтва сацыялізма ў СССР, раскрыв аб'ектыўны заканамернасці пераходу ад сацыялізма да камунізма і ўзброў і партыі і савецкі народ яснай праграмай барацьбы за камунізм. Твор таварыша Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізма ў СССР» дае вырашэнне складанейшых тэарэтычных і практычных пытанняў, якія паўсталі перад партыяй у новых гістарычных умовах, адкрывае і асветляе перспектывы камуністычнага будаўніцтва.

Задачы, якія прадстаіць вырашыць савецкаму народу на шляху пераходу ад сацыялізма да камунізма, складаныя і разнастайныя. Але гэтыя задачы безумоўна будуць вырашаны паспяхова.

Натхненны партыяй Леніна — Сталіна, поўны сілы і веры ў сваю, яшчэ лепшую будучыню, ідэе савецкі народ ленінскай дарогай. І ўсе гады работы без Леніна, — на ўсіх пэрыядах паваротных этапах партыя бачыць уперадзе, на чале мас свайго правадара і настаўніка таварыша Сталіна. (Працяглыя апладысменты). Бывае заклік нашай партыі — пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна ўперад да перамогі камунізма, — глыбока пранік у свядомасць савецкага народа і выдатна выказаў тую неабарожную іскру, што справа Леніна перамагае, што таварыш Сталін цвёрда і апахісна вядзе працоўных да камунізма. (Працяглыя апладысменты).

II. Асноўнае агульнае навуковае камунізма Маркс і Энгельс адкрылі эканамічныя законы капіталізма, даказалі гістарычную немінуцасць гібелі капіталістычнага грамадства і змены яго новым грамадскім ладом.

Геніяльна аб'яўляючы з'яві наступнае гістарычнае перамяненне, Ленін паказаў сутнасць, асноўныя рысы і законы развіцця вышэйшай ступені капіталізма — імперыялізма. «Засяда Леніна і, значыцца, новае ў Леніна, — гаворыць таварыш Сталін, — заключаецца туг у тым, што ён, апрача ўсё на асноўныя палажэнні «Капітала», даў абгрунтаваны марксісцкі аналіз імперыялізма, як апошняй фазы капіталізма, ускрыўшы яго ясны і ўмовы яго немінучай гібелі».

Творца развіваючы ланізізм, таварыш Сталін даў глыбокі аналіз агульнага кры-

савецкіх краінах, заняволены адных краін другімі.

Амерыканскі імперыялізм, які ўзначальвае капіталістычны лагер, з'яўляецца самай реакцыйнай і цёмнай сілай, жандармам і душпачем свабоды народаў, «амерыканскія мільярдэры, — пісаў Ленін, — гэтыя сучасныя рабаўладальнікі, адкрылі асабліва трагічную старонку ў крывавай гісторыі крывавага імперыялізма».

Велізарныя расходы на падрыхтоўку вайны, шалёная гонка ўзбраенняў, разгром апошніх рэнткаў буржуазнай дэмакратыі, базіліскае аграбленне працоўных і няспынае ўзбагачэнне жменькі абналеўшых мільярдэраў — такая сучасная Амерыка, такі лад яе жыцця.

Амерыканскі імперыялізм асаплен шалёнай злобы да ўсяго пераваго, прагрэсіўнага. Дарэмна заправіла амерыканскага імперыялізма са старонак прадажных газет на ўсе лады лемантуюць аб

сваім міралюбстве. Факты гавораць адваротнае.

Калі амерыканскія імперыялісты саруды за мір, супраць новай вайны, то чаму імі зрываюцца і сабатыруюцца іранічны аб скарчэнні ўзбраенняў, аб Імкце Міру паміж нашымі вялікімі дзяржавамі?

Калі амерыканскія імперыялісты супраць вайны, — то якім імем называць тое, што яны творыць у Карэі, забіваючы безбаронных жанчын і дзяцей, разбураючы мірныя гарады і сёлы, прымяняючы багварыцкія аб'екты?

Свет лічы не ведаў больш жудаснай і больш бесумелнай хлусні, чым тая, якую распуўсюджаюць імперыялісты ЗША. Спраўдны твор амерыканскага імперыялізма без маскі — гэта грабёж народаў, вайна, забойствы, шпіянаж.

Амерыканскі імперыялізм нахабна і бессаромна вядзе сябе ў капіталістычных краінах, падрывае іх эканаміку, грабіць не толькі рабочых і сялян, але і дробную і сярэдняю буржуазію, здзекуецца з традыцый і значэнняў народаў. Такая палітыка амерыканскага імперыялізма выклікае ізаівы свабодалюбных народаў. Агрэсіўная палітыка ЗША рэзка абстрактна палітычны супрацьнасці паміж капіталістычнымі краінамі, узмацнае барацьбу за сваю незалежнасць і свабоду народаў, якія трапілі ў лапы амерыканскіх імперыялістычных драпежнікаў.

Ва ўсіх краінах разгарнуўся магутны арганізаваны рух барацьбы за мір. У радах барацьбоўцоў — наш сёці мільяёны людзей розных нацый, прафесій, палітычных поглядаў, ралігійных перакананняў. Кангрэс у абарону міру ў Вене зноў ярка паказаў, што гэты дэмакратычны, агульнанародны рух з'яўляецца сілай, здольнай сарваць крываваыя планы падпальчыкаў новай вайны.

Амерыканскія агрэсары імкнунца ўсімі сродкамі апукаць народы, упушчыць ім, што магчымы толькі адны шлях — шлях вайны, што гэтая вайна павінна быць накіравана супраць Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі.

Савецкія-ж людзі выходзіць з указання Леніна аб магчымасці мірнага суіснавання сістэм сацыялізма і капіталізма, мірнага іх саборніцтва. «Упершыню думка аб супрацоўніцтве двух сістэм была выказана Леніным. Ленін — наш пастаўнік, — гаворыць І. В. Сталін, — а мы, савецкія людзі — вучні Леніна. Мы ніколі не адступалі і не адступім ад указанняў Леніна».

Камуністычная партыя і Савецкая дзяржава цвёрда і паслядоўна праводзяць палітыку міру. «...Інтэрэсы нашай партыі, — гаворыць таварыш Сталін, — не толькі не супярэчаць, а, наадварот, заліваюцца з інтарэсамі міралюбных народаў. Што-ж датычыць Савецкага Саюза, то яго інтарэсы наогул неаддзялімы ад справы міру ва ўсім свеце».

Іяныя, вычарпальныя адказы таварыша Сталіна карэспандэнту газеты «Нью-Йорк таймс» зноў пацвярджаюць, што Савецкая дзяржава цвёрда адстойвае справу міру, рашуча выступае супраць вайны ў Карэі і гатовая да супрацоўніцтва з капіталістычнымі краінамі, у тым ліку і з ЗША, у імя захавання міру ва ўсім свеце, у імя дружбы паміж народамі. Адказы таварыша Сталіна аблыталі карты падпальчыкаў вайны, зноў выкрылі агрэсары перад усім светам.

Цвёрда і паслядоўна ажыццяўляючы палітыку міру, Савецкая дзяржава пільна сочыць за падкопамі падпальчыкаў вайны Партыі і Савецкі ўрад кіруюцца ўказаннямі Леніна і Сталіна аб тым, што трэба пастаянна клапаціцца аб умацаванні сацыялістычнай дзяржавы, аб панажэнні яе сілы і магутнасці. Гэтак увучы Ленін, гэтак пастаянна вучыць таварыш Сталін.

Надпальчыцкі вайны будуюць сваю знешнюю палітыку на прыёмах шантажу і запалохвання. Ленін зацвергаў, што не трэба надавацца такога роду танным трукам, разлічаным на людзей слабапервоных.

Вось што гаварыў Ленін у 1922 годзе: «...Калі мы сустракаем у газетах усякія паветамленні, разлічаныя на тое, каб таго-сяго запалохаць, аб тым, што нам навязваюць нейкую праверку, то мы наконг гэтага даволі спакойна ўсімхвемся. Пагроз мы бачылі досыць і прытым больш сур'ёзных, чым пагрозы ганцдара, які збіраецца г р у к и у ц з дэльтыма, пранануючы сваю, самую што ні на ёсць апошняю, пану. Мы бачылі пагрозы гэрматамі з боку саюзных дзяржаў, у руках якіх знаходзіцца амаль увесь свет. Пагроз гэтых мы не спалохаліся».

Няхай імперыялістычны драпежнікі, якія выношваюць планы нападу на СССР, не забываюць аб уроках гісторыі. Няхай надпальчыцкі новай вайны ведаюць, што трэцяя сусветная вайна, калі яны яе развяжучь, немінуца прывядзе да краху ўсёй сусветнай капіталістычнай сістэмы. (Працяглыя апладысменты).

Увесь міжнародны рэвалюцыйны рух і камуністычны рух натхняецца вялікімі ленінскімі ідэямі. Ленінізм з'яўляецца агульнасавецкім сцягам барацьбы соцен мільяёнаў людзей.

Перамога сацыялізма і будаўніцтва камунізма ў СССР мае рашучы ўплыў на ход сусветнай гісторыі. На волю партыі Леніна — Сталіна, на волю савецкага народа вучацца камуністычны і рабочыя партыі, працоўныя ў краінах народнай дэмакратыі. Ідэі ленінізма ўзнімаюць народы капіталістычных і каланіяльных краін на барацьбу супраць прыгнатыльнасці, за сваю свабоду і незалежнасць.

Народы свету бачаць, што ў краінах, дзе зрае зорка сацыялізма, ідзе новае, радаснае і шчаслівае жыццё. Свабодная праца на сабе, на сваю айчыну, сапраўды народная дэмакратыя, базмежныя магчымасці для ўдасканалвання фізічных і духоўных сіл, павяшанне самых перадавых, сапраўды гуманых камуністычных ідэй, — такі сацыялістычны лад жыцця, які вялікае захваленне працоўных усяго свету.

Шлях да новага жыцця ўказан усяму чалавечтву геніем Леніна — Сталіна. Не боіся, дык заўтра на гэты шлях ступуць народы ўсіх краін, усяго свету. Ішый дарогі няма і быць не можа. Гэтак увучыць Ленін, гэтак вучыць гісторыя. На зоры рэвалюцыйнага руху ў Расіі Ленін пісаў:

«Мы ідзем цеснай кучкай па абрыўстаму і цяжкаму шляху, моцна ўз'яўніся за рукі. Мы акружаны з усіх бакоў ворагамі, і нам прыходзіцца амаль заўсёды ісці пад іх агнём».

Камуністычны рух, якому аддаў сваё жыццё Ленін, вырае у магутную, непераможную сілу. Пад сцягам Леніна—Сталіна згуртаваліся мільёны байцоў. Камуністычная партыя Савецкага Саюза налічвае ў сваіх радах каля сямі мільяёнаў членаў і кандыдатаў. У камуністычных і рабочых партыях свету стаяць больш дванаціць чатырох мільяёнаў чалавек. Гэта — вялікая сіла.

Натхніцелем і арганізатарам усіх перамог савецкага народа з'яўляецца Камуністычная партыя, створаная Леніным і Сталіным. У свеце не было партыі, якая з такой паслядоўнасцю, настойлівасцю і бесстрашнасцю амагачае-б за інтарэсы працоўных, які амагачае за іх партыя камуністаў. Бязмежную любоў і навагу партыя Леніна—Сталіна заявляла сваёй беззаветнай барацьбой за народную справу.

Ленін і Сталін загартавалі партыю ў неперымрнай барацьбе з усімі ворагамі працоўных, выхавалі яе ў духу непахіснай веры ў сілы народа, гатоўнасці цвёрда і няўхільна ісці да наменчай мэты, ламаючы ўсе перашкоды на сваім шляху. Народ даверыў партыі Леніна—Сталіна свой лёс, сваю будучыню — і не памыляўся ў ёй. Праз усе цяжкасці і выпрабаванні, праз буры і навальніцы Камуністычная партыя пад сцягам Леніна, пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна смела і ўпэўнена вядзе савецкі народ ад перамогі да перамогі.

Ленін пастаянна клапаціўся аб аднаістыве партыі, чыстае яе радуё, аб павышэнні знання члена партыі. Пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна партыя цвёрда ажыццяўляе гэты ленінскі прынтцып. Камуністычная партыя складае баявы саюз адзінадумцаў, моцны сваёй згуртаванасцю, арганізаванасцю, базмежнай адданасцю вялікай справе Леніна—Сталіна, сваёму правадару і настаўніку таварышу Сталіну. (Працяглыя апладысменты).

Прыняты XIX з'ездам Статут Камуністычнай партыі Савецкага Саюза яшчэ вышэй узняў званне члена партыі. Партыя Сталін укавае, што сувязь з масамі, умненне прэсудоўвацца да галасу мас — ёсць ключ пераможнасці партыйнага кіраўніцтва ідэй.

Ленін пастаянна вухоўваў партыю ў духу цеснай і непарыўнай сувязі з шырокімі масамі працоўных. Падкрэслівваючы гэтае ленінскае патрабаванне, таварыш Сталін укавае, што сувязь з масамі, умненне прэсудоўвацца да галасу мас — ёсць ключ пераможнасці партыйнага кіраўніцтва ідэй.

На шматгадовым вошце працоўнага Савецкага Саюза пераваналіся ў тым, што партыя Леніна—Сталіна не мае ніякіх інтарэсаў, апрача інтарэсаў народа, што вышэйшую сваю мэту Камуністычная партыя бачыць у беззаветным служэнні Радзіме, народу. Імяна гэтым і тлумачыцца тое, што палітыка Камуністычнай партыі ўспрымаецца ўсімі працоўнымі нашай краіны, як сваю рэзную і кроўную справу. Барацьба за ўваабленне ў жыццё ленінскіх ідэй, за перамогу ленінізма даўно стала справай не толькі партыі, не толькі камуністаў, але і найшыроўшых слаёў беспартыйных, усяго савецкага народа.

Адной з характэрных асаблівасцей Камуністычнай партыі, уласцівай ёй як сапраўды рэвалюцыйнай партыі, як партыі новага тыпу, з'яўляецца метада крытыкі і самакрытыкі. Крытыка і самакрытыка ёсць асабы, сацыялістычны метада ўскрыцця і перадаволення цяжкасцей і супрацьнасцей. Ленін укаваў, што толькі сапраўды рэвалюцыйная партыя, дужая і моцная, згуртаваная і адзіная можа смела крытыкаваць сябе, ускрытваць свае па-

«Піпер, — гаворыць таварыш Сталін, — калі ад Кітая і Карэі да Чэхаславакіі і Венгрыі з'явіліся новыя «Ударныя бригады» ў асабе народна-дэмакратычных краінах, — піпер нашай партыі лятчай стала змаганца, ды і работа пайшла веселей».

Роет камуністычных і рабочых партый—злыто ўваабленне ленінізма, сведчаце вялікай перамогі ленінскіх ідэй. Камуністычны перамога, — камунізм перамога канчаткова і беспаваротна.

Ідэі ленінізма праікаюць у самую аддзеленыя куткі зямнога шара. Нема і чэ можа быць такой сілы на зямлі, якая магла-б смяіць іх пабедонаснае шэсце.

III. млякі, слабасці, недахопы і перадавоўваць іх.

Таварыш Сталін пастаянна вучыць, што самакрытыка патрэбна нам, як паветра, як вада, што дозуг самакрытыкі ёсць душа камуністычнага метада выхавання кадры. Зыходзячы з указанняў Леніна і Сталіна, Статут нашай партыі зацвярджае ў якасці аднаго з важнейшых абавязкаў члена партыі—развіцця самакрытыку і крытыку знізу, выяўляць недахопы ў рабоце і дабівацца іх ліквідацыі, змаганца супраць параднага бланкаўчча і захавання поспехамі ў рабоце. Заціск крытыкі партыя разглядае як цяжкае зло. Той, хто душыць крытыку, падмяняе яе параднасцю і выхваленнем, не можа знаходзіцца ў радах нашай партыі.

Поспехі савецкага народа ў будаўніцтве новага грамадства сапраўды грандыёзныя і маюць сусветна-гістарычнае значэнне. Гэтыя поспехі ў многім, недастаткова спецыяльна выкарыстаны, выклікаюць пачуццё бестурботнасці і бесклапотнасці, прытуплення палітычнай пільнасці.

Савецкі Саюз атрымаў небывалую ў гісторыі перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне. У кароткі тэрмін краіна ліквідавала страшныя разбурэнні, вынікі вайны, нягледзячы на дэкада пайшла ўперад. З гэтага, аднак, не вынікае, што ўжо зняты ўсе пытанні класавай барацьбы, што ціпер для нашай краіны знята небяспека шкодніцтва, дымерэі, шпіянажу з боку капіталістычных дзяржаў. Чым больш значныя поспехі камуністычнага будаўніцтва — тым больш каварныя, гнусныя і жорсткія прыёмы і метады барацьбы прымяняюць нашы ворагі. Чым больш паспяхова наш рух уперад—тым больш востра прайдуць барацьба ворагаў нашага народа, асуджаных на немінучую гібель.

Падвоячы першыя вынікі ажыццяўлення палітыкі савецкай улады, Ленін гаварыў, што першая запаведзь, першы ўрок, які павінны засвоіць сабе ўсе рабочыя і сяляне, усе працоўныя, — гэта быць напаватое, пастаянна памятаць, што мы акружаны людзьмі, класамі, урадамі, якія адкрыта вызываюць найвялікшую інавіцесць да нас.

Таварыш Сталін неаднаразова падкрэслівае глыбокае апаартыйны сэнс разважанняў аб «затуханні» класавай барацьбы.

«Некаторыя таварышы, — гаворыць таварыш Сталін, — зразумелі гэзіс аб знішчэнні класав, стварэнні бескласавага грамадства і адміранні дзяржавы, як апраўданне ляноты і дабрадушнасці, апраўданне контррэвалюцыйнай тэорыі патухання класавай барацьбы і аслаблення дзяржавай улады. Няма чаго і гаварыць, што такі людзі не могуць мець нічога агульнага з нашай партыяй. Гэта — перараджэнцы, альбо дурнушкі, якіх трэба гнаць вон з партыі. Знішчэнне класав дасягаецца не шляхам патухання класавай барацьбы, а шляхам яе ўзмацнення».

Сацыялізм у нашай краіне перамог. У СССР даўно разбіты і ліквідаваны эксклюзітарскі клас. Але ў нас яшчэ захаваліся перажыткі буржуазнай ідэалогіі, перажыткі прыватнаўласніцкай ісакалогіі і маралі. — захаваліся посылкі буржуазных поглядаў і буржуазнай маралі — жыццёвыя людзі, скрытыя ворагі нашага народа. Гэтыя скрытыя ворагі, якіх падтрымлівае імперыялістычны свет, шпідзілі і будуць шкодзіць нам і надалей.

(Значэнне на 2 стар.).

Аб XXIX гадавіне з дня смерці В. І. Леніна

Працяг даклада тав. Н. А. МІХАЙЛАВА на ўрачыста-жалобным паседжанні ў Маскве

Іменна аб гэтым пераканаўча гаворыць справа групы ўрачоў-шкіднікаў, — палых шпіянаў і забойцаў, якія схаваліся пад маскай урачоў, прадзілі рабаўладальніка-людэдам з ЗША і Англіі.

Ад усіх савецкіх людзей патрабуецца высокая палітычная пільнасць, якая выключна ўсёкае праўдзёнае бестурботнасці, ідэяльнай харабры безлапотнасці, папярэджае спробы ворага шкодзіць і пакідаць, дапамагае выкрываць варожую агентуру, якой бы маскі яна ні прыкрывалася. Пільнасць павінна быць нашай пастаянна дзеючай зброяй.

Апрача варожай агентуры, ёсць у нас і другі вораг — ратазейства нашых людзей. У нас развілася нямяла ратазей. Іменна ратазейства нашых людзей і з'яўляецца пазыўным асяродкам для шпіянаў і дыверсантаў. Пакуль ёсць у нас ратазейства — будзе і шкодніцтва. Значыць, каб ліквідаваць шкодніцтва, трэба пачынаць з ратазействам у нашых радах.

Следуючы ўказаным басмертным Леніна, савецкія людзі ні на мінуту не павінны забываць аб неабходнасці ўсмярзаваць сваю пільнасць, шліфа сачыць за ўсімі інтрыгамі падальшчыкаў войны і нястомна ўмацоўваць Узброеныя Сілы і органы разведкі Савецкай дзяржавы.

Комуністычная партыя Савецкага Саюза атрымала і атрымлівае вялікі перамогі таму, што яна ўсім і заўсёды верная ланішню, таму што яна святла шануе і ажыццяўляе ланішнія заветы і прадачартні.

Марксісцка-ленінская тэорыя, якой кіруецца наша партыя, наспяна развіваецца і ўзбагачаецца новымі вонітамі. Далекае развіццё ланішзма прымяняльна да новай эпохі — эпохі будаўніцтва камуністычнага грамадства — ажыццяўляе ў сваіх геніяльных прадах мудры правядыр і настаўнік партыі, савецкага народа і

Ва ўмовах пераходу савецкага грамадства ад савецкізма да камунізма асабліва ўзрастае значэнне работы па камуністычнаму выхаванню працоўных. Ідэяльна асновай выхавання савецкага народа з'яўляецца ланішзм. Комуністычная партыя моцна тым, што яна ва ўсёй сваёй дзейнасці кіруецца марксісцка-ленінскай тэорыяй. Падрэсціваючы вялікае значэнне марксісма-ленінізма, таварыш Сталін ланішарава ўказваў, што з усіх здабыткаў, якія ёсць у нашай партыі, самым важным і каштоўным з'яўляецца яе ідэяны здабытак.

Партыя Леніна—Сталіна выходзіць ў савецкім народзе камуністычны адрасны да працы, сацыялістычнай уласнасці, развівае ў ім высокую ўсведмленне грамадскага абавязку, культывіруе ідэі савецкага патрыятызма і непарушнай дружбы народаў. Партыя ланішна росціць і развівае лепшыя якасці савецкіх людзей, выскародныя рысы будаўніцтва камуністычнага грамадства.

У нашай краіне пануе сацыялістычная ідэалогія. Але з гэтага зусім не вынікае, што можна дапусціць якое-небудзь, нават самае малейшае аслабленне ідэяна-выхаваўчай работы партыі. Усёкае аслабленне сацыялістычнай ідэалогіі прыводзіць да

ўмацавання буржуазнай ідэалогіі. На XIX з'ездзе партыі былі падвергнуты рэзкай крытыцы сур'ёзныя недахопы ў ідэалогічнай рабоце. Задача заключаецца ў тым каб забяспечыць на аснове ланішзма ўдзельнікам выхаванню работы ва ўсіх партыйных арганізацыях.

Усю сваю работу партыя ажыццяўляе праз кадры. Ад падбору, выхавання і абучэння кадры залежыць поспех або правадзі справы. Ленін і Сталін заўсёды надавалі выключнае значэнне падбору кадры і правядзі выхавання, як рашучай умове арганізацыйнай работы. Кадры рашуча ўсё, вучыць таварыш Сталін.

Мы павінны настольківа ажыццяўляць ланішска-сталінскія прынцыпы падбору і выхавання кадры. У сувязе задач, пастаўленых XIX з'ездом партыі, гэтыя пытанні павінны займаць першаступеннае месца ў дзейнасці партыйных арганізацый.

Не можа быць ніякага сумнення ў тым, што партыя Леніна—Сталіна з часцю выканала свае гістарычныя задачы. Натхненна сваім вялікім правядыром і настаўнікам таварышам Сталіным, Комуністычная партыя цвёрда і ўпэўнена выдзі савецкі народ да намечанай мэты.

Усёго прагрэсіўнага чалавечтва—таварыш Сталін. (Працяглыя апладысменты).

Пад чырвоным баявым сцягам Леніна—Сталіна змагалася наша партыя за перамогу і ўмацаванне новага грамадскага ладу ў савецкай краіне і дабілася гэтай перамогі.

Ланішнікам сцягам, пад геніяльным вадзіцельствам вялікага прадаўжальніка справы Леніна — таварыша Сталіна — Комуністычная партыя і савецкі народ дабіліся пабудовы камунізма. (Апладысменты).

Няхай жыве ланішзм! (Апладысменты).

Няхай жыве Комуністычная партыя Савецкага Саюза, партыя Леніна—Сталіна, натхніцель і арганізатар усіх нашых перамог! (Апладысменты).

Няхай жыве вялікі прадаўжальнік справы Леніна, наш мудры правядыр і настаўнік таварыш Сталін! (Бурныя апладысменты).

Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна — уперад, да перамогі камунізма! (Бурныя, доўга не змаўчваючы апладысменты, якія выражаюць гарачую любоў да правядыра ўсёго прагрэсіўнага чалавечтва таварыша Сталіна. Усе ўстаюць).

XXIX гадавіна з дня смерці В. І. Леніна

Урачыста-жалобнае паседжанне ў Вялікім тэатры СССР

Дваццаць дзевяць год назад перастала біцца палымнае сэрца Владзіміра Ільіча Леніна.

Савецкі народ і ўсё прагрэсіўнае чалавечтва свята ўшаноўваюць памяць вялікага Леніна — заснавальніка Комуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, правядыра ўсіх працоўных.

Учора вечарам у Вялікім тэатры Саюза ССР адбылося ўрачыста-жалобнае паседжанне ЦК КПСС, МК і МГК КПСС, Прадзіумаў Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўнага Савета РСФСР, Маскоўскага абласнога і гарадскога Саветаў дэпутатаў працоўных, ЦК ВЛКСМ, МК і МГК ВЛКСМ. Прадзіума ВПСС сумесна з прадстаўніцкамі партыйных, грамадскіх арганізацый і Савецкай Арміі, прысвечанае XXIX гадавіне з дня смерці Владзіміра Ільіча Леніна.

У глыбіні сцэны, у акаймаванні сцягоў і жывых кветак — велізарны партрэт В. І. Леніна. Па абодвух баках — даты: 1924—1953. Нерухама стаіць гаршчок караул. Над сцянай словы закліку: «Пад сцягам Леніна, пад вадзіцельствам Сталіна — уперад, да перамогі камунізма!».

18 гадзін 50 мінут. Паўленне ў прадзімуе кіраўнікоў Комуністычнай партыі і Савецкага Урада прысутныя сустракаюць стоячы, вітаючы іх гарачымі, працяглымі апладысментамі.

Старшынствуючы тав. Н. М. Швернік гаворыць кароткую ўступную прамову і прапануе ўшанаваць ўстаўленым светлаю памяць Владзіміра Ільіча Леніна. Усе ўстаюць.

У сваёй прамове тав. Швернік гаворыць аб усеперамагаючых ідэях ланішзма, аб партыі Леніна—Сталіна, якая выдзі народ да камунізма.

Урачыста-жалобнае паседжанне аб'яўляецца адкрытым. Слова для даклада прадстаўляецца сакратару Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза тав. Н. А. Міхайлаву.

Сёння спаўняецца дваццаць дзевяць год, — гаворыць тав. Міхайлаў, — з дня смерці заснавальніка і кіраўніка Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, ства-

ральніка Савецкай сацыялістычнай дзяржавы, правядыра і настаўніка працоўных усёго свету, геніяльнага мысліцеля і вялікага карыфея рэвалюцыйнай навуцы — Владзіміра Ільіча Леніна.

Дакладчык гаворыць аб найвялікшым генію сацыялістычнай рэвалюцыі, які ўказаў шлях развіцця Савецкай дзяржавы, кашінуў партыі і народу бяспечны скарб — вялікую і непераможную навуку аб будаўніцтве новага свету.

Комуністычная партыя цвёрда і ўпэўнена выдзі савецкі народ па шляху, указанаму Леніным. Савецкі Саюз стаў цэнтр вялікай сацыялістычнай дзяржавы з выскарэзвітай перамацаванай прамысловасцю, буйнай калектыўнай сельскай гаспадаркай, перадавой эканамічнай і культурнай. Савецкая краіна — горадзіць і надзіра ўсёго прагрэсіўнага чалавечтва.

Развіваючы і ўзбагачаючы марксісцка-ленінскую навуку, верны саратнік і паслядоўнік Леніна таварыш Сталін аб'яўляў воніт будаўніцтва сацыялізма ў СССР, узброў і партыю і савецкі народ няспай праграмай барацьбы за камунізм. У гадзі, праішоўшы без Леніна, — ша ўсёх цяжкіх паваротных этапах партыя бачыць уперадзе, на чале мас, свайго правядыра і настаўніка таварыша Сталіна.

Гаворачы аб становішчы ў капіталістычных краінах, дакладчык адзначае, што прадурдзіліны сілы гэтых краін тошчунда па месцы, усё больш пагымбалецтва агульны крызіс капіталізма, пагаршаецца матэрыяльнае становішча працоўных.

Амерыканскі імперыялізм, які ўзначальвае капіталістычны лагер, з'яўляецца самай реакцыйнай і цёмнай сілай, жандармам і душпідлем свабоды народаў. Амерыканскія імперыялісты зрываюць і прапановы аб скарачэнні ўзбраенняў, аб Пакце Міру паміж пляццю вялікімі дзяржавамі, выдзі ваіну ў Карэі. Такая палітыка амерыканскага імперыялізма выклікае нянавіць свабодалюбовых народаў. Ва ўсіх краінах разгарнуўся масавы рух барацьбы за мір. Гэты рух з'яўляецца сілай, здольнай сарваць планы падальшчыкаў войны.

Тав. Міхайлаў адзначае свой даклад званіцай у чэсьць Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, у чэсьць вялікага прадаўжальніка справы Леніна, мудрага правядыра і настаўніка таварыша Сталіна. Прысутныя сустракаюць гэтыя словы бурнымі, доўга не змаўчваючы апладысментамі, якія выражаюць гарачую любоў да правядыра ўсёго прагрэсіўнага чалавечтва таварыша Сталіна. Усе ўстаюць.

З велізарным удзелам удзельнікі сходу сцяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

Народы капіталістычных і каланіяльных краін узнікаюць на барацьбу супраць прыгнятальнікаў. Ленінам з'яўляецца сваячынным сцягам барацьбы содзень мільянаў людзей за сваю свабоду і незалежнасць. Геній Леніна і Сталіна ўказвае ўсёму чалавечтву шлях да новага жыцця. Не сёння, дык заўтра на гэты шлях, стануць народы краін усёго свету.

Заключную частку даклада тав. Міхайлаў прысвечана Комуністычнай партыі — натхніцелю і арганізатару ўсіх перамог савецкага народа. Партыя Леніна—Сталіна заваявала бязмежную любоў і навагу народа свайі настольківай і бестрашнай барацьбой за інтарэсы працоўных. Іменна гэтым і тлумачыцца, што палітыка партыі ўспрымаецца ўсімі працоўнымі нашай краіны, як свая родная, кроўная справа.

Ленін і Сталін вучаць партыю, усіх працоўных, гаворыць дакладчык, быць напалатове, настаянна памятаць, што мы жывем у акружанні капіталістычных краін, якія адкрыта выражаюць нянавіць да нас.

У нас яшчэ захаваліся перажыткі буржуазнай ідэалогіі, перажыткі прыватна-ўласніцкай псіхалогіі і маралі, захаваліся носьбіты буржуазных поглядаў і буржуазнай маралі. Ворагі нашага народа шкодзілі і будуць шкодзіць нам і ў далейшым. Каб накончыць са шкодніцтвам, трэба накончыць з ратазействам, якое яшчэ ёсць у нашых радах. Савецкія людзі павінны ўсмярна павышаць сваю пільнасць, зорка сачыць за ўсімі інтрыгамі падальшчыкаў войны.

Тав. Міхайлаў адзначае свой даклад званіцай у чэсьць Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, у чэсьць вялікага прадаўжальніка справы Леніна, мудрага правядыра і настаўніка таварыша Сталіна.

Прысутныя сустракаюць гэтыя словы бурнымі, доўга не змаўчваючы апладысментамі, якія выражаюць гарачую любоў да правядыра ўсёго прагрэсіўнага чалавечтва таварыша Сталіна. Усе ўстаюць.

З велізарным удзелам удзельнікі сходу сцяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

(ТАСС).

Падрыхтоўка да выбараў у мясцовыя Саветы

Кандыдаты сталінскага блока камуністаў і беспартыйных

На ўсёй рэспубліцы адбываюцца многалюдныя сходы, прысвечаныя вылучэнню кандыдатаў у дэпутаты гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных. Сходы вылігаюць у новую яркую дэманстрацыю маральна-палітычнага адзінства і агульнаваспалі савецкага народа вакол партыі Леніна—Сталіна, вакол мудрага правядыра працоўных таварыша Сталіна. З горадзі гавораць працоўныя пра вялікіх пераўтварэнні, што адбыліся ў нашай краіне за гадзі савецкай улады, пра сваё радаснае і пшчаслівае жыццё, пра мір, стваральную працу, пра мірныя справы савецкіх людзей. І ўсёды першым кандыдатам у дэпутаты называецца імя Сталіна — вялікага правядыра і настаўніка, сцяганосца міру ва ўсім свеце.

Кандыдатамі ў дэпутаты працоўныя адзінадушна вылучаюць бліжэйшых саратнікаў таварыша І. В. Сталіна — Г. М. Маленкова, Л. П. Берыя, П. А. Булганіна, П. С. Хрушчова.

Сход пшсьменнікаў, прысвечаны вылучэнню кандыдатаў у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета, адкрыла Эдзі Агняцвет. З прамовай выступіў Пятро Галеба.

— Беларускі народ, — гаворыць ён, — у згуртаванай сямі народаў Савецкага Саюза прайшоў вялікі шлях ад няволі, галечы і цэпры да сапраўднай свабоды і нбывалага росквіту гаспадаркі і культуры.

29 год без Леніна нас выдзі па шляху барацьбы і перамог першы ланішч, верны друг і саратнік Ільіча таварыш Сталін. З імем Сталіна званіца перамога сацыялізма ў нашай краіне. З імем Сталіна званіца наша гістарычная перамога ў Вялікай Айчыннай вайне. З імем Сталіна званіца нашарост росквіту гаспадаркі і культуры ў пасляваенны час. З імем Сталіна званіца наша сучаснасць і наша светлая будучыня.

Беларускі народ, як і ўсе народы нашай цудоўнай Радзімы, шчыра ўзячы і глыбока любіць таварыша Сталіна. Толькі дзякуючы таварышу Сталіну, клопатам партыі Мінск узрадаваў з руін і поспеу і стаў адным з прыгажэйшых гарадоў нашай краіны. Вось чаму таварыша Сталіна называюць першым кандыдатам і працоўныя Мінска.

І ад усёго сэрца падтрымліваю мінчан і прапаную вылучыць першым кандыдатам у Мінскі гарадскі Савет дэпутатаў працоўных вялікага і любімага правядыра таварыша Сталіна. (Бурныя, доўга не змаўчваючы апладысменты).

І прапаную таксама вылучыць кандыдатамі ў дэпутаты гарадскога Савета верных саратнікаў Сталіна — Г. М. Маленкова, Л. П. Берыя. (Бурныя апладысменты).

Няхай жыве наша радасць, наша пшчасце, наша воля і розум — геніяльны правядыр усёго чалавечтва таварыш Сталін! (Усе ўстаюць. Радаюцца бурныя, працяглыя апладысменты).

— Няма большага пшчасця, — гаворыць Д. Кавалеў, — як жыць у нашай цудоўнай савецкай краіне, як натхніна працаваць да яе росквіту. Гораца падтрымліваю вылучэнне таварыша Сталіна і яго верных саратнікаў Г. М. Маленкова і Л. П. Берыя кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Васіль Вітка прапануе вылучыць кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета

выдамага беларускага пшсьменніка, рэдактара часопіса «Беларусь» Ільіа Гурскага.

На трыбуне — Максім Лужанін. Ён гаворыць: — З глыбокай любоўю называю працоўныя нашай сталіцы сваім першым кандыдатам таварыша Сталіна. Мы гораца падтрымліваем вылучэнне таварыша Сталіна і яго бліжэйшых саратнікаў таварышаў Маленкова і Берыя кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета.

Максім Лужанін прапануе вылучыць кандыдатам у дэпутаты горавета выдамага пшсьменніка Нікіта Пестрака — вернага, адданата сына свайі Радзімы.

Тарас Хадкевіч кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета называе маладзю пшсьменніку Алену Васілевіч, Мікола Ткачоў — лаўрэата Сталінскай прэміі Івана Шамякіна.

Сход адзінадушна, пад бурныя апладысменты прымае пастановы: вылучыць таварыша І. В. Сталіна і таварышаў Г. М. Маленкова і Л. П. Берыя, а таксама пшсьменнікаў І. Гурскага, П. Пестрака, А. Васілевіч, І. Шамякіна кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

З вялікім удзелам прайшоў агульны сход калектыва тэатра імя Ільіа Купалы. Народны артыст БССР К. Саньнікаў прапанаваў кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета народнага артыста Саюза ССР В. Платонава. Кандыдатамі ў гарадскі Савет вылучаны дырэктар тэатра А. Целічан, артыстка І. Драцова. У раённы Савет вылучаны кандыдатамі ў дэпутаты народны артыст Саюза ССР П. Малчанюў і народны артыстка БССР О. Галіна.

На сходзе калектыва Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета адзінадушна вылучаны кампазітар В. Алоўнікаў, у раённы Савет — намеснік дырэктара навукальнай частцы кампазітар В. Юр'ям.

Многалюдным быў перадвыбарчы сход у тэатры оперы і балета. Кандыдатамі ў дэпутаты гарадскога Савета вылучаны народная артыстка В. Мальцова, салістка оперы В. Арсенка, народны мастак БССР С. Нікалаў, у раённы Савет — сакратар партыйнай арганізацыі тэатра В. Нікіфаровіч, дырыжор Т. Каламіцава і Т. Макеенка.

На сходзе Саюза савецкіх мастакоў БССР кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета названы жывапісцы С. Лі, В. Цырэя, Р. Кудравіч, скульптары заслужаны дзеяч мастацтва БССР А. Бембэль і С. Селяхін. Скульптар А. Глебаў вылучаны кандыдатам у дэпутаты раённага Савета.

Калектыв Рускага драматычнага тэатра кандыдатамі ў дэпутаты гарадскога Савета вылучаюць заслужанага артыста БССР Е. Палосіна. Народны артыст Узбескай ССР Г. Качаткоў вылучаны кандыдатам у дэпутаты Ленінскага раённага Савета.

Заслужаны дзеяч мастацтва БССР кампазітар І. Цікоцік і кампазітар Р. Пугот вылучаны кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета ад Саюза савецкіх кампазітараў БССР.

Калектыв Камітэта па справах мастацтва пры Савецкім Міністэраў БССР вылучаюць сваім кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета У. Стальмаха.

Выстаўкі і лекцыі

Актыўна ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы да выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных культурна-асветныя ўстаўны Віцебскай вобласці.

Віцебскі краязнаўчы музей разам з абласной бібліятэкай імя В. І. Леніна і абласным аддзелам культурна-асветнаў арганізуюць для выбарчыкаў горада літаратурныя і фотавыстаўкі. Наладжваюць лекцыі на тэмы: «Барышба за мір», «Пад сцягам Сталінскай Канстытуцыі», «Віцебск у будучым», «Краіны народнай дамакратыі», «Вялікі будоўлі камунізма».

На агітпунктах выбарчых участкаў Віцебска можна бачыць спецыяльныя падрыхтаваныя музеем да прадстаўлення выбараў перасоўныя выстаўкі «Сталінская Канстытуцыя» — самая дэмакратычная ў свеце і «Вялікі план пераўтварэння прыроды».

Створаны пры Дамах культуры агіт-брыгады выступаюць перад сельскімі вы-

барчыкамі з канцэртамі мастацкай самадзейнасці. У калгасах «Перамога сацыялізма», «Ленінскі шлях», «Шлях да сацыялізма» Багушэўскага сельсавета, на выбарчых участках Замостскага і Стайкаўскага сельсаветаў пабывала агітбрыгада Багушэўскага Дома культуры. Сотні выбарчыкаў абслужыла лекцыямі і канцэртамі агітбрыгада Суражскага раённага Дома культуры. На агітпунктах Г. Оршы з поспехам выступаюць самадзейныя калектывы Ільіакабіната і клубы чыгуначнікаў. Больш двух дзесяткаў канцэртаў наладзіў на агітпунктах Віцебска добра вядомы ў горадзе ансамбль песні і таца прамывацэрацыі.

Абласны Дом народнай творчасці ў сувязі з падрыхтоўкай да выбараў правіў семінар кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці раённых Домаў культуры і хатчытальняў.

Створаны пры Дамах культуры агіт-брыгады выступаюць перад сельскімі вы-

г. Віцебск.

А. ГУТКОВІЧ.

Усенародныя выбары

Выбары ў мясцовыя Саветы з'яўша новым доказам перамогі самай перадавай і справядлівай у свеце савецкай дэмакратыі, непарушнай дружбы і брацтва нашых народаў, усенароднай згуртаванасці вакол партыі Леніна — Сталіна, нашай гатоўнасці да жанды адстаць справу міру ва ўсім свеце.

Падрыхтоўка да выбараў у мясцовыя Саветы выклікала новае ажыўленне агітацыйнай работы ў агітпунктах, у клубах, у інтэрнатах і ў кватэрах грамадзян гарадоў і сёл краіны. Многія тысячы рабочых і калгаснікаў, студэнтаў і інтэлігенцыі заняты зараз гаваровай агітацыйнай работаю і сёл краіны. Многія тысячы рабочых і калгаснікаў, студэнтаў і інтэлігенцыі заняты зараз гаваровай агітацыйнай работаю і сёл краіны. Многія тысячы рабочых і калгаснікаў, студэнтаў і інтэлігенцыі заняты зараз гаваровай агітацыйнай работаю і сёл краіны.

Гаварова роля ў агітацыйнай рабоце належыць і нашым савецкім літаратарам. Няма для нашага пшсьменніка большай радзіцы, чым непасрэдна творца сувязі з масамі сваіх чытачоў, з людзьмі, якія будуць камунізм, з тымі, аб кім ён піша і для каго ён піша. Гэтая сувязь дазваляе пшсьменніку глыбей, пшсьней вылучыць жыццё працоўных, дэліцца з ім сваімі творчымі задумамі. Адной з форм такой сувязі з шырокімі масамі чытачоў з'яўляецца агітацыйная работа пшсьменнікаў у перыяд падрыхтоўкі да выбараў у мясцовыя Саветы. Многія беларускія пшсьменнікі прымаюць у ёй актыўны ўдзел. З дакладам аб рашэнні XIX з'езда партыі выступіць перад выбарчыкамі ў бліжэйшы час адзін са старажытных нашых літаратараў Ільіа Гурскі. Штодзённую агітацыйную работу выдзі паэт Дамітрый Кавалеў, малады празаік Іван Сіноў, член партыйнай арганізацыі ССР БССР т. т. Шпілеўска, Захарова, Віскі. Аднак усёго гэтага дадэка недастаткова: выбарчыкі чакаюць ад пшсьменнікаў большага.

— Як нашы пшсьменнікі рыхтуюцца да дэляды беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве? — пытацца злытны тыягоўнічкі тоста «Белтрактарабуд» Фрол Фролавіч Ардэменка.

— Пад якімі творамі прапуюць зараз лаўрэаты Сталінскай прэміі Н. Броўка, М. Танк, А. Куляшоў, К. Крапіва, І. Шамякіна, Я. Брыль? — цікавіцца брыгадзір стыханаўскай камсамольска-маладзёжнай брыгады рамна-просавета пэжа Мінскага трактарнага заводу Анаатый Шмарчонка.

— Як вырашана ў Беларускай літаратуры тэма індустрыялізацыі, тэма паказу рабочага класа нашай рэспублікі? — здае пытанне токар стыханавец інструментальнага пэжа мінскага заводу імя Варашылава тав. Спелановіч.

Падобныя пытанні чуюць ад выбарчыкаў усё часцей і часцей. На іх павінны адказаць самі пшсьменнікі.

Агітацыйны калектыв — гэта перадавы атрад пшсьменніцкай арганізацыі, званіца нашай вясці з выбарчыкамі штодзённую работу. Але ў гэтай рабоце абавязаны прымаць непасрэдна, жывы ўдзел усё без выключэння паэты, празаікі, крытыкі, драматургі нашай пшсьменніцка

Вечар брацкай дружбы

Пісьмо ў рэдакцыю

Літаратурны твудень

На старонках баранавіцкай абласной газеты «Красная Звезда» час-ад-часу друкуецца вершы маладога, але спрытнага паэта М. Бірукова. У нумары ад 9 маі 1952 года гэты паэт пазнаміў чытача са сваім чарговым творам «Вясна». Прыкладам некалькі радкоў з яго:

У чермухи, белой, как снег,
Гроздья вьются навстречу весне.

Распушилась береза-краса,
И шумят молодые леса.

У весны не отнимешь права —
И встает, зеленая, трава.

И в работе с утра до утра
Над полями гудят трактора.

Досыць і гэтых радкоў, каб пераканацца ў тым, што твор М. Бірукова не што іншае, як «спераправаданы» верш са зборніка рускага паэта Андрая Дасталы «Утро» (Выдавецтва ЦК ВЛКСМ «Малаяда гвардыя», 1951 г.). На старонцы 90 гэтага зборніка надрукаваны верш «Идет весна». Вось яго пачатак:

У чермухи белой,
Как снег,
Гроздья вьются навстречу
Весне.

Распушилась береза —
Краса,
И шумят молодые
Леса.

У весны не отнимешь
Права.
И встает, зеленая,
Трава.

И колюча с утра
До утра,
Над степями гудят
Трактора.

Вось так і з'яўляюцца літаратурныя твудні, якія бессаромна крадуць чужую працу і выдаюць яе за сваю.

А. ГРЫГОР'ЕВА.

г. Навагрудак.

Праект помніка Салавату Юлеву. Аўтары праекта — скульптары С. Тавасееў, З. Азгур і А. Глебуў.

Творцы новага жыцця

М. МОДЭЛЬ

У зборніку Янкі Брыля «Дзеся сапраўднай радасці» змешчана апавяданне «Мой зямляк», якое даўно напісана аўтарам. Галоўны герой апавядання селянін-рыбак Паўлюк «манюка». «Сёжны, хто знаў Паўлюка, ведаў, што Паўлюк — манюка». «Ах ты, Паўлюк, што-ж ты маніш!» — сарамалі ў нашай вёсцы тых, хто маніў. Аднак паўлюкова мана была адметнай ад простага мані. Ніхто не ўмеў так маніць. І тады, калі звычайнай маной пагарджалі, — Паўлюк па сваю бескарыснаму, мастацкую ману быў вядомы далёка. Былі выпадкі, калі яго ноччу, толькі на голасе, пазнавалі ў дзесятай—двадцатай вёсцы».

У гэтым апавяданні раскрываецца асабістае майстэрства Янкі Брыля, яго манера стварэння мастацкага вобраза. У некалькіх радках пісьменнік характарызуе Паўлюка настолькі дакладна і канкрэтна, што перад чытачом узнікае вобраз чалавека, якога ўжо ніхто не збыліць са другім, — такі ён своеасаблівы і непаўторны.

Янкі Брыля асабліва цікавіць чалавек як творца новага жыцця.

Майстра мастацкай «мані» Паўлюк — сціплы прапавіт чалавек з душой паэта. Яго мана — не выкладковыя эсэнтрычныя рысы, дэталі, якія разлічаны на вонкавы эфект. Мана не робіць Паўлюка дзіваком ці смешным перад народам. Наадварот, ён вабіць да сабе людзей шчырацю. Яны з прыхільнасцю слухаюць «манюку», бо заўсёды дываваюцца ад яго ад нечым новым, цікавым і істотным. З першага знаёмства з Паўлюком знікае наспярожанасць да яго, падазраюць, што гэта не жывы чалавек, а «літаратурны» герой, народжаны багатай пісьменніцкай фантазіяй.

Думкі, пачуцці і наводзіны героя адпавядаюць усяму складу яго натуры, робяць яго тыповым вобразам чалавека свайго асяроддзя, разам з тым надзвычай індывідуальным.

Не маючы пакуць што іншага прымянення для сваёй таленавітай ад прыроды і дзейнай натуры, Паўлюк адводзіць душу ў своеасаблівай пачатковай творчасці. Запіты рыбак за «хвотай гаю» «марозіць» новы жар, «сцяніць» цікавую казку, якая павянята заканаўча паддабрэваючы: «Ну-ж мы і рагатаці».

Паэтунова ўбагачаючы вобраз новымі, артыкульнымі яго псіхалагічнымі рысамі, Янкі Брыль лагічна даводзіць чытача да думкі, што за «дывацтвамі» простага селяніна, з яго дасціпным гукавым захаванам натуры мошана, валяюга чалавека з высокароднымі ідэаламі і жывымі імкненнямі.

Сапраўднага развіцця сваіх здольнасцей Паўлюк дасягае ў партызанскім змаганні супраць нямецкіх фашыстаў. Тут найбольш яўна праявілася творчая ініцыятыва Паўлюка, яго стойкасць, мужнасць і народная мудрасць.

Майстэрства пісьменніка раскрываецца і ў апавяданні «Лазунок».

Ужо з першых радкоў твора дадана яснае ўяўленне аб харакце душы маладога друкара Міхася Лазука і яго патаемных марак.

«Надлетак Міхася Лазунок першую ноч стаіць каля друкарскай машыны. Ён увесь напоўнены радасцю працы над кнігай.

Праўда, найбольш складаная і адказная частка работ зроблена без Міхася. Майстар сам спусціў і прыправіў форму, сам адрагуляваў накладку, сам зрабіў наліўку і змазку машыны. Міхасю засталася толькі...

Я. Брыль. «Дзеся сапраўднай радасці». Апавесці і апавяданні. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. 1952 г.

кі стаіць ды глядзець — наглядзець за сапраўднасцю друкавання. Аднак, нягледзячы на гэта, хлопек адчувае сабе бадай што зусім поўназначным майстрам».

Янкі Брыль раскрывае перад чытачом псіхалогію юнага майстра, яго пачытную душу. Праца над кнігай — вялікі гонар і шчасце для Міхася. Сэрца хлопчыка поўніцца радасцю, бо ён адчувае сабе ўдзельнікам выпуску ў свет «Дрыгвы».

«Якуб Колас адказава за тое, як напісана кніга, а Міхася Лазунок — за тое, як яна будзе надрукавана. І як тут пасля гэтага не ганарыцца?»

Міхася Лазунок — надлетак. Аднак хутка высвятляецца, што ён праішоў праз цяжкія пакуты. Толькі выключная кемлікасць і жшчэлюбства выратавалі яго з кіпцюроў смерці.

У сутыкненні з нямецка-фашысцкімі нягодзімамі, у барацьбе загартоўвалася воля і стойкасць Міхася, дачасна стаў ён сталым.

Пісьменнік паказвае шляхі нараджэння гэтай сталасці. Адчуванне вялікай гарыстай сваёй працы, любоў хлопчыка да кнігі, інтуытыўная прага ведаў складалі пудоўнае ўнутранае аблічча Міхася Лазука.

У вобразе Лазука адлюстраваны лёс і шлях у жыцці тысяч савецкіх юнакоў і дзяўчат, шлях здзяйснення іх мар і жаданняў.

І разам з тым, Міхася Лазунок — якая індывідуальнасць, чалавек з уладным звычкамі. Перакананасць і праўдзівасць вобраза дасягнута тым, што пісьменнік намаляваў у картках і зместоўнай біяграфіі Міхася Лазука кавалак сапраўднага жыцця.

Герой апавядання «Мой зямляк» і «Лазунок», як і героі іншых твораў, якія змешчаны ў зборніку, — творцы новага шчаслівага жыцця.

Горкаўская думка аб тым, якая гэта вялікая і пудоўная істота — чалавек, — раскрываецца тут не праз наймысны ўкладніцкі сюжэт, незвычайныя прыгоды героя, а праз паказ характа натуры сумленнага працавітага чалавека, яго чыста маральнага аблічча.

Вобраз чалавека як творца новага жыцця яшчэ больш поўна раскрываецца ў апавесці «У Забалотці дзень», у прыказцы і асобе Васіля Сурмака.

Аб гэтым вобразе ўжо шмат напісана пашай крытыкай, у тым ліку і багата сярэдняга.

Васіль, як і многія героі Янкі Брыля, — лірык, чалавек з пачытнай душой. Яму ўласціва лірычнае ўспрыняцтва жыцця і нават лірычны розум. Аднак гэта не асноўныя рысы вобраза. Галоўнае не ў лірыцы, а ў тым, што Сурмак — астаўны ўдзельнік падей, не старонні назіральнік жыцця, а творца яго.

Будучы старшынёю калгаса «Ленінекі шлях» загартоўваўся ў барацьбе. Пянавісць да несправядлівых людзей нарадзілася ў сэрцы Васіля яшчэ з маластва, тады, калі пра яго, сямігадовага батрака, кулачка жонка Бабурычына са зневагай сказала: «Нямоглы ён у вас, малы яшчэ, якая з яго дапамога». Гэтая нанаісць ператварылася ў палымны гней і дзейны пратэст супраць усяго таго, што змяняе чалавеку жыцц на свеце і дышаць поўнымі грудзямі.

Абараняючы сваю чалавечую годнасць, іслалды селянін, салдат польскага войска Васіль трапіў у турму. Яму на пансквай шчырасці багата «адмералі» за тое, што ён дрэбнага, ядзашчага капрапа Шпірнюку «чарпануў... па-мужыцку па носе».

У вёскавую вясень 1939 года Васіль

быў вывалены з турмы. Але яноўта яваляса яму радавацца новаму, доўгачаканаму жыццю, якое прышло сюды, у Заходнюю Беларусь. Супраць шчасця вываленых людзей выступілі фашысты. Васіль Сурмак на другі дзень ваіны пайшоў біць гітлераўскае войска і вярнуўся з перамогай на родныя палеткі тоўкі ў 1947 годзе. На вайне яшчэ больш загартаваўся мужнасць вольнага чалавека.

Без сентыментаў абышоўся Васіль з бандытам Капелікам, калі апынуўся з ім адзін-на-адзін у лясным гушчары. Давалося бандыта так «чарпануць», што ён... зарой пада мной, як жывёліна. Заставалася адно — абязброіць яго. І напаводзі аму кулаком на вачах, на дадатак яшчэ раз садануў нагой у жывот — і чмыкнуў у гушчар».

Актыўныя, дзейныя адносіны Сурмака да жыцця спярэджаюцца не толькі яго неспасроднай барацьбой з ворагамі.

Абрамы «іраўніком калгаса, у арганізацыі ягога ён прымаў непасрэды ўдзел, Васіль Сурмак становіцца ў цэнтры новага жыцця, якое нараджаецца ў Забалотці».

Таленавіты арганізатар, выхаваны пад уплывам камуністычных ідэй, старшынёю калгаса выкрывае вяснадзюбкую ману, якая атручвала сядомасць людзей. У выніку найстайвасці Васіля пераадоляюць свае хістанні людзі, якія яшчэ не ўсвоілі значэння калгаса, растуць рады калгаснікаў.

Чулая пачытная душа Васіля Сурмака раскрываецца не толькі ў яго чыстым і шчырым пачуцці да настаўніка Ленчыкі. Апісанню гэтых пачуццяў Янкі Брыль прысвечвае ямаля поўных шчырага паххнення старонак. Аднак самае значнае ў вобразе тое, што Васіль у сацыялістычнай працы знаходзіць крыніцы найвялікшай радасці і шчасця.

У апавесці ёсць пудоўныя пачытныя замалеўкі, якія адлюстроўваюць любоў героя да працы, да калектыва калгаснікаў.

Прыгадаем адну з гэтых замалевак.

У дзёны жывёліны дзень старшынёю з брыгадай калгаснай касцю ідзе да наддёманскага лагу.

«Калі вады — адхонны бераг і гуцейшая трава. Добра рэзць яе, кадуцкія за сабой тоўкі, роўны пракоі — з кожным узмахам дэбрацца бліжэй да вады. Вось ужо асака пачалася, воль у аір. Над гэтымком трымаюць стракозы — то дэманістыя, то празрыстыя, як слома, самалеўкі. Непрыемна хрупка на востры касці. Карычневые стрыжы з пацешным іскрам мігусцяца над вадою, час-ад-часу гуляць маваючы крылі. І воль апошні ўзмах, — вада. Добра абмачыць касу, панягнуць яе над вадою і, падняўшы, глядзець, як уздоўж прута спачатку пацягну ў раку тонкі струмень, а потым адна за адной заканаюць буйныя, зноўкі кроплі. Тады барш касу на плаці і важна, як ходзіць толькі касці, крочыш назад па свежанькай казытлівай пакошы».

Карціна жасбы з'яўляецца пачытным адлюстраваннем новага жыцця, якое ствараецца Васілём Сурмаком разам з усім працавітым калектывам калгаснікаў.

У зборніку багата твораў, але не ўсе героі тут аднолькава ўдаліся аўтару. Вясспрэчна тоўкі, што ў лепшых вобразях найбольш поўна праявіліся характарысты рысы майстэрства Янкі Брыля, яго разуменне людзей як творцаў жыцця.

Апавяданні, якія змешчаны ў зборніку, паказваюць, што іменна ў гэтым напрамку пісьменніка чакаюць новы ўдзхі.

Новы спектакль „Што пасееш, тое і пажнеш“

Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР паказаў новы спектакль «Што пасееш, тое і пажнеш» па камедыі В. Палескага (рэжысёр А. Нікіцін, мастацкае афармленне заслужанага дзеяча мастацтва БССР О. Марыкса).

Галоўныя ролі выконваюць: народны артыст БССР Д. Арлоў, народны артыст Узбэскай ССР Г. Качаткоў, народны артыст РСФСР В. Афанасьеў, заслужаны артыст рэспублікі Е. Палосін, артысты Г. Некрасаў, А. Савіна, С. Дубравін, О. Шах-Парон, М. Кузменка і другія.

(Наш кар.)

Дрысвятцы, Полацкая вобласць.

АГЛЯД ДРУКУ

Адзін нумар газеты

«Літаратура і мастацтва» — газета беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва. Яна, натуральна, павінна вылучацца сярод іншых газет як сваім зместам, так і формай пачыта матэрыялаў. Калі да гэтага яшчэ дадаць, што «Літаратура і мастацтва» выходзіць усяго адзін раз у тыдзень, дык стане зразумелым, што рэдакцыя мае поўную матэрыяльную і арганізацыйную падтрымку з боку дзяржавы, якая адказвае за выданне гэтай газеты баявым, яркім, цікавым.

На жаль, на самай справе атрыманасць даўна не так. Газета друкуе шмат першых, пасрэдніх матэрыялаў. Яна не вызначаецца ні пачытнай новай пачытнай жыцця рэспублікі, ні распаўсюджанай важнейшым праблемам сучаснай беларускай літаратуры, ні іншымі якасцямі. Рэдакцыя не зрабіла для сабе сур'ёзных вывадаў з указанняў тав. Г. М. Маленкова па літаратуры і мастацтву, дадзеных ім у дакладна на XIX з'ездзе партыі.

Вось, напрыклад, апошні нумар газеты «Літаратура і мастацтва», які вышляў 17 студзеня. Чытаец матэрыял за матэрыялам, старонку за старонкай і міжвольна адчуваеш пэўнае расчараванне. Не, не такой павінна быць газета работнікаў літаратуры і мастацтва. Дзе тут жыццё, захапляючы артыкулы і нарысы пра нашу савецкую рэалінасць, пра барацьбу працоўных за выкапанне рашчыва XIX з'езда партыі? Дзе вершы, апавяданні? Творы новага абдыска за гэты тыдзень у творчых секцыях Саюза пісьменнікаў БССР, у беларускіх мастакоў, кампазітараў? Нічога гэтага няма ў газеце.

Многія матэрыялы, апублікаваныя ў гэтым нумары, напісаны вельмі суха, бледна, не падышоў уражанні. На першай старонцы змешчаны вялікі матэрыял пра вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Мясцовага Саветаў, якое пачалося ў рэспубліцы. Каму, як не газеце «Літаратура і ма-

стацтва», патрэбна было-б у першую чаргу адгукнуцца на гэтую падею гарачым, патхнёным словам пісьменніка-публіцыста? На жаль, гэтага не здарылася. Газета проста паўтарыла тое, што наведвалася ўжо ў рэспубліканскім друку.

Трэба адзначыць, што рэдакцыя «Літаратуры і мастацтва» наогул мала прышывае да ўдзелу ў газеце пісьменнікаў, кампазітараў, мастакоў. Надвычай рэдка выступаюць на яе старонках выдучыя пісьменнікі рэспублікі. Даўно ўжо, напрыклад, не відзець у газеце артыкулаў М. Лынькова, К. Круцінкі, П. Броўкі, А. Буцкіна, М. Танка, І. Глебаў. А хто-ж, як не яны, павінны перш за ўсё аказаць штодзённую дапамогу маладым літаратарам, укажаць на недахопы іх творчасці, вучыць майстэрству? Але выдучыя пісьменнікі чамусьці не прымаюць актыўнага ўдзелу ў газеце. Яны артыкулаў гэтых пісьменнікаў і ў нумары за 17 студзеня. З рэдакцыяй выступілі Н. Кісіля, П. Няхай, І. Будраўцаў.

Амаль палова паласы адведзена рэцензіяй Н. Кісіля на кнігу вершаў А. Вялюгіна «На подступах». А. Вялюгін — паэт, які ўжо склаўся, са сваім пачытным голасам, сваімі мастацкімі прыёмамі. Ён выпускае ўжо не першую кнігу твораў. У зборніку «На подступах» сабраны вершы, напісаныя больш за дзесяць гадоў назад і зусім надзюна. Тут, на сутнасці, уся яго творчасць, усе лепшае, што створана ім за дзесяцігоддзе. Зусім зразумела, што паэту хацелася-б пачуць кваліфікаванае меркаванне пра свае творы, пра свой творчы рост, пра вырасці і недахопы сваёй творчасці. Чаму-б не прыцягнуць да рэцензіравання такога зборніка, скажам, А. Куляшова, М. Танка або П. Глебуў? Сур'ёзна, грунтоўная рэцензія аднаго з гэтых паэтаў магла-б, несумнянна, пры-

несці значную карысць як А. Вялюгіну, так і ўсім чытачам газеты. Але ў рэдакцыі, мабыць, з гэтай акалічнасцю не лічэцца. Яны прадставілі месца слабай, неглыбокай рэцензіі Н. Кісіля. У гэтай рэцензіі ёсць рад верных назіранняў, заўваг па асобных вершах А. Вялюгіна, але няма галоўнага — сур'ёзнага аналізу творчых шляхоў пісьменніка, росту яго майстэрства, паказу моцных і слабых бакоў яго твораў.

Праўда, часам крытык хоча штосці сказаць пра творчую своеасабіласць паэта. Аднак, не ўмеючы знайсці гэтую своеасабіласць, не знаходзячы слоў, каб паказаць адносіненне паэзіі А. Вялюгіна ад творчасці іншых паэтаў, ён вымушаны абмежавацца агульнымі фразамі ці такімі «філасофскімі» разважаннямі:

«У нас з'яўляецца ямаля вершаў, якія трантуюць па паэзіі сусветнага і нават «планетарнага» парадку. Вершы гэтыя часта страцаюць асабовымі займеннікамі. Але, на жаль, даўна не заўсёды ў іх прысцінае сапраўдны, жывы, тыповы лірычны герой».

І воль, жадаючы супрацьпаставіць гэтаму творчасці А. Вялюгіна, рэцензент пачытаў невадзілі яго верш «Хлопчык з Ленінграда» і потым усклікае:

«Мала быць таленавітым паэтам, каб напісаць гэтыя дзесяць радкоў... Тут няма асабовага займенніка, затое кожны радок прасякнуты асабістым пачуццём».

І гэты рэцензент лічыць разглядам верша, паэтам адносіненне паэзіі А. Вялюгіна ад іншых паэтаў.

Н. Кісіля гаворыць і пра недахопы раду вершаў А. Вялюгіна. Але гэта па сутнасці справы толькі асобны, прытым даволі павярхоўны заўвагі да вершаў. Рэцензент не здолеў вылучыць характэрныя рысы творчасці паэта, паказаць на найбольш істотныя недахопы, якія яму трэба пераадолець у далейшай рабоце. Ці не зразумела, што, амісціўшы такую рэцензію, рэдакцыя «Літаратуры і маста-

тва» не сур'ёзна ставілася да разгляду творчасці паэта.

Не вылучаецца глыбокай і рэцензія І. Будраўцава на манатрафію С. Майхроніча пра жыццё і творчасць паэта-дэмакрата XIX ст. Янкі Лучыны. Гэтая манатрафія, якая вышла асобнай кнігай, была апублікавана паўтара гады назад у часопісе «Полымя». Аўтару быў тады зроблены рад крытычных заўваг.

«Узвалася, — піша І. Будраўцаў, — на бясконазасць некалькіх палажэнняў работы, на супярэчнасць асобных сцверджанняў, на моўныя агрэхі».

Натуральна было чакаць, што рэцензент падрабязна спыніцца на тым, ці поўнацца пазнавіць С. Майхроніч ад указаўнах у свой час недахопаў, якія дадоўныя матэрыялы прышчытуў ён да гэтага. Аднак І. Будраўцаў больш гаворыць пра цяжкасці, з якімі даводзілася сустрэцца С. Майхронічу, пра яго засагу ў даследванні творчасці Я. Лучыны. Пра тое, наколькі паленшчы С. Майхроніч манатрафію яго падрыхтоўваў яе да выдання асобнай кнігай, І. Будраўцаў піша вельмі скупа, аспраючы і неакі паўнаца:

«Рытучыя даследаванне да выдання асобнай кнігай, С. Майхроніч дапрацаваў яго і паленшчы. Манатрафія стала больш даказнай, больш аргументаванай. Некаторыя раздзелы крытыч пашыроў, узмацніў, пазбавіў супярэчлівых сцверджанняў. Праўда, сёе-тое ў нлізе засталася невыпраўленым».

Каралей качучы, што-ні-што зрабіў, што-ні-што ўнёс, пашыраў, узмацніў, а што іменна — невядома. А дзеля чаго, уласна, спатрабілася рэдакцыі публікаваць зноў рэцензію на гэтую манатрафію, як не для таго, каб даць ёй правільную ацэнку, каб выразаць скажонч чытачу, ці пазнавіўся С. Майхроніч ад указаўнах у свой час недахопаў?

Як паказвалі цытаты, прыведзеныя ў рэцензіі І. Будраўцавым, не толькі «сёе-тое ў кнізе засталася невыпраўленым».

У ёй дзесята яўна супярэчлівае таумачанне вобраза Я. Лучыны. На 65 старонцы манатрафіі гаворыцца, што Лучына «любіў жыццё, славіў барацьбу за лепшую будучыню і, як рэаліст, не абмяжоўваўся павярхоўным пазнаннем рэалісці, а ішоў далей — да прызнання неабходнасці не змянення ў інтэресах прызначанага народа».

На старонцы-ж 118 гаворыцца ўжо зусім процілеглае. Аказваецца, Лучына «не ўзяў сабе аднаго: каб чалавек добра адчуваў сябе на свеце, неабходна каронным чынам амяніць готы свет, знішчыць эксплуатацыю чалавека чалавекам».

Як відзець, справа тут не ў «эмік-такім выпраўленні», не ў механічным звядзенні цытат да аднаго паказальніка, а ў прышчытовай адрэнцы светлагладу Я. Лучыны.

У газеце надрукавана некалькі матэрыялаў пра падытоўку да дэзды беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве. Як сведчаць гэтыя матэрыялы, у некаторых тэатрах зусім не ўб ў парадку з падытоўкай да дэзды. Так, напрыклад, газета адзначае, што ў Дзяржаўным рускім драматычным тэатры БССР поўнасна закончыны толькі адзін дэкады спектакль. Не лепш і ў некаторых іншых тэатрах. Дзе прычыны гэтага? Чаму так заціхнула падытоўка да дэзды? Хто канкрэтна вінаваты ў гэтым? Гэтага, галоўнага, акрамя і няма ў рэдакцыйным артыкуле, надрукаваным у газеце над заглаўком «Навысці патрабавальнасць». Да каго, уласна, напысць патрабавальнасць? Бо нават пророчныя рэжысёры, артысты, мастакоў укладваюцца ў газеце толькі тады, калі прыводзяцца становічыя прыклады.

Калі-ж гутарка ідзе ў артыкуле пра недахопы, рэдакцыя ўсяляк пазбягае называць адрывочныя людзей, ініцыятары і ары- вей той ці іншай справы. У лепшых выпад-

ку крытыкуецца наогул «кіроўніцтва», а не канкрэтныя людзі. Ці не зразумела, што крытыка за аглядкай, лёгкая, агульная, якая нікога не закранае, прыносіць вельмі мала карысці, не дае патрэбных вынікаў.

Сур'ёзнага папроку заслугоўвае рэдакцыя за адсутнасць у газеце цікавых, запамінальных матэрыялаў на міжнародныя тэмы. На старонках «ЛІМ» павінны рэгулярна друкавацца яркія, вострыя матэрыялы, якія выкрываюць імперыялістычныя падзільчыцкія новыя ваіны, расказваюць пра дасягненні краін народнай дэмакратыі. У газеце-ж апублікаваны адзін артыкул пра выданыя на рускай мове зборнік апавяданняў і апавесці мангольскіх пісьменнікаў, напісаны дарэчы даволі суха і нецікава. Вершаў, фельетонаў, карыкатур на міжнародныя тэмы, палымных артыкулаў пісьменніка-публіцыста на старонках «ЛІМ» няма.

Газета пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва можа і павінна стаць адной з самых яркіх, захаляючых, чытабельных газет. Для гэтага патрэбна, каб рэдакцыя «Літаратуры і мастацтва» іраўляла больш ініцыятыў, настойлівасці ў падрыхтоўцы кожнага нумара, прыцягнула да ўдзелу ў газеце шырокі аўтарскі актыв, асабліва вядучых, найбольш кваліфікаваных пісьменнікаў. Час, нарэшце,

Наша творчая справаздача

Калектыву Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР сустрэў вестку аб творчай справаздачы ў Маскве з пачуццём вялікага хвалявання і адказнасці.

Падрыхтоўка да дэкады паставіла перад тэатрам новыя задачы.

Многія калектывам ужо зроблена, але багата яшчэ трэба дарабіць, дарацаваць. Мне хочацца сказаць як аб дасягнутым, так і аб недахопах, аб тым, што яшчэ не зроблена тэатрам.

Тое, што да гэтага часу ўжо зроблена і знаёма мінскаму гледачу, сведчыць аб наяўнасці ў тэатры значных творчых сіл. Вылучаны і з поспехам ідзе на сцэне горкаўскі спектакль «Варвары». Калектыву працуе над удасканаленнем паказанай ужо гледачу камедыі В. Палескага «Што пасееш, тое і пажнеш». Набліжаецца да заканчэння работа над «Каралём Лірам» Шэкспіра.

На дэкадзе будуць паказаны толькі новыя работы.

На працягу некалькіх год у калектыве існавала заганная практыка будаваць рэпертуар у залежнасці ад «творчых патрэб» вузкай групы актараў. Асобныя майстры сцэны жадалі выступаць у тых ролях, якія для карысці трэба было дараваць зусім іншым выканаўцам, або рашуча адмаўляліся ад удзелу ў спектаклях, дзе іх работа была зусім неабходнай. Таму некаторыя спектаклі не атрымалі поўнацэннага ўвасаблення ў тэатры і раней часу сышлі са сцэны. Можна прыгадаць коды-бы караўнальна нядаўню пастаноўку «Дырктар», якая вельмі мала трымалася ў рэпертуары з прычыны няўдалага падбору выканаўцаў цэнтральных ролей.

Вынікі такой заганнай практыкі адбіліся не толькі на якасці рэпертуара. Стваралася хваравітая атмасфера ў калектыве, атмасфера неабгрунтаванага і шкоднага захвальвання некаторых актараў; узніклі напружаныя ўзаемаадносіны паміж вопытнымі майстрамі і артыстычнай моладдзю. Апошняе, між іншым, не выкарыстана яшчэ і да гэтага часу. Калі раней уся аб амаль уся творчая работа тэатра будавалася ў залежнасці ад «добрай волі» двух-трох актараў, то зараз такія, напрыклад, майстры, як народны артыст БССР Д. Арлоў, не прымае актыўнага ўдзелу ў жыцці калектыва. А ён-жа, апроч асабістай сцэнічнай дзейнасці, мог бы даць вельмі многа каштоўнага другім артыстам, асабліва нашай моладзі. На жаль, моладзь не заўсёды прыяўляе дастаткова цікавасці, імкнення вучыцца на вопыце старэйшых майстроў. Здобныя малады актёр тав. Белыкоў, які ўзначальвае камсомольскую арганізацыю тэатра, не толькі не аказвае ў гэтых адносінах станоўчага ўплыву на таварышаў, але і сам ставіцца безаважна да вопыту старэйшых актараў.

У нас у тэатры яшчэ няма сапраўднай размовы на творчыя тэмы, не абмяркоўваюцца важнейшыя праблемы мастацтва, сацыялістычнай эстэтыкі, сацыялістычнага рэалізму. Хочацца з усёй сур'ёз-

насцю сказаць аб гэтым імёна пяр, напярэдні дэкады ў Маскве, якая павінна стаць новым значным этапам у далейшым развіцці і росквіце мастацтва і літаратуры нашай рэспублікі.

Падрыхтоўка да дэкады ўнесла ў калектыву дух здаровага аптымізму, павысіла пачуццё адказнасці за нашу работу. І гэта мела свой станоўчы адбітак на спектаклях, якія ідуць у нас. У спектаклі «Варвары» А. М. Горкага, як ужо адзначалася ў друку, многія артысты паказалі таленавітую ігру, глыбока пачуццям і дакладнасцю малюнка вобраза. Есць несумненныя ўдачы ў асобных ролях і ў агульнай рэжысёрскай задуме спектакляў «Не сябры», «Што пасееш, тое і пажнеш». Настойлівая работа над «Каралём Лірам» сведчыць аб творчай актыўнасці калектыва.

Але каб замацаваць і развіць нашы пакуль яшчэ сціплыя поспехі, неабходна высокая ўвага ў калектыве спыт крытыкі і самакрытыкі — рухаючай сілы нашага развіцця. А ў тэатры да гэтага часу яшчэ існуе крытыка «з аглядак». Нават вышучаная гэтымі днямі насценная газета в дэсятках даволі вострых шаржаў не называе ніводнага прозвішча: арганы і недахопы крытыкуюцца «наогул».

Трэба рашуча актывізаваць работу мастацкага савета, які не збіраецца месіцамі. Дарэчы, мастацкі савет часта не мае адзінай думкі па важнейшых пытаннях творчага жыцця тэатра, па выпускаемых новых спектаклях. Гэта тым больш дрэнна, што ў калектыве ёсць розныя погляды на самы творчы працэс, на арганізацыйную рэалізацыю.

На сходах, прысвечаным вынікам КХК года папярэдніх, выступалі гаварылі аб значных заганнах і ў рабоце кіраўніцтва тэатра, якое не мае часам уласнай думкі аб тым ці іншым спектаклі, аб пастановачым плане.

З недавальнай абыякавасцю ставіцца дырэцыя да таго, што ў тэатры нехапае аднаго рэжысёра, няма галоўнага мастака. І гэта — у дні падрыхтоўкі да дэкады, калі сілы калектыва асабліва напружаны!

Мала ўвагі аддаюць у тэатры маладому рэжысёру А. Нікіціну. Ён заканчвае зараз ужо трэцюю самастойную работу — спектакль для паказу на дэкадзе. І паранейшаму творча далагома яму ідзе толькі ў плане «даробак» і «папаравак» на самым апошнім этапе работы. У працэсе ж пастаўкі малады рэжысёр прадстаўлены, як правіла, самому сабе.

Недахопаў у нас яшчэ няма. Але сіла ў калектыве, гарачата імкнення пераадолець усе недахопы і дамагчыся поспехаў — таксама дастаткова. Поўныя пачуцця адказнасці за выступленні ў Маскве, артысты рускага драматычнага тэатра БССР рыхтуюцца да дэкады з выключным удумам.

Г. КАЧАТКОУ, народны артыст Узбекскай ССР.

Сустрэча з кітайскімі сябрамі. Карціна мастака В. Жалтоу

Юныя спевакі і скрыпачы

Хор музычнай школы, арганізаваны п'яць год назад, зараз лічыцца 150 дзецей. Рэпертуар калектыва разнастайны, ён уключае 50 песняў. Сярод іх творы класічнай і сучаснай музыкі: харавыя песні Чайкоўскага і Шумана, песні савецкіх кампазітараў Д. Шостакавіча — «Піонеры сажавец лясам» з араторыі «Песня аб лясам», М. Тулікава — «Марш савецкай моладзі», В. Белая — «У абарону міру». Вялікае месца ў рэпертуары займаюць песні беларускіх кампазітараў: Ул. Алоўнікава («Радзіма мая дарагая», «Лясная песня»), П. Пукста («Піонерскі марш»), В. Ліфмава («Добрай раніцы, Сталін любімы»), П. Паджавырава (капіта «Піонерскі марш»), А. Лыска («Піонерскі марш» з араторыі «Слава Сталіну»), І. Кузняцова («Песня аб Мінску»), а таксама народныя песні.

Значную работу праводзіць з дзецьмі кіраўнік калектыва Н. Маслаў. Старацца пралучыць над дзіцяці, чыстай харавога ладу, інаспіроўкай, над дасканаласцю гучання ўнутры асобных партый хора і паміж імі (хор чатырохгалосы), хормайстар разам з тым класавіца аберагае дзіцячыя галасы ад лішняга напружання, перагрукі. Асноўная ўвага Маслава аддадзена на тое, каб галасы ў хоры не страцілі натуральнага гучання. І сапраўды, хор выкапаецца прастатай, свежасцю, дзіцячай неспраўнасцю выканання.

Чыстая харавога ладу дазваляе думаць, што ў далейшым хор можа будзе перавесці на пераважнае спяванне а-канала.

У калектыве выхоўваюцца салісты-запявалы — Ляўкевіч, Міночак і Баута.

Песні, якія выконваюцца дзіцячым хорам, многа разоў запісваліся на плінку, у кіно. У канцэртах хора прымае ўдзел народная артыстка СССР Л. П. Аляксандраўская.

Трэба, аднак, паліраваць дзіцячы

школы ад залішняга злоўжывання публічным выступленнем хора, бо гэта зусім не адпавядае нармальнай прадавольнасці дзіцяці.

Рэпертуар, намечаны для выканання ў Маскве (Ул. Алоўнікаў — «Радзіма мая дарагая», Ф. Шапан — «Жаданне», старадаўні рускі вальс «Амурскія хвалі», кітайская піонерская песня «Дзеці свабоднага Кітая» — музыка Ма Сы-цзуня), выклікае некаторыя пытанні. Адна беларуская песня ў праграме хора — гэта вельмі мала. Варта падумаць аб уключэнні ў праграму выступлення хоць-бы яшчэ адной беларускай харавога песні.

Трэба сказаць, што нашы выхавальнікі мала і нехотна пішуць для дзіцяці. Паказаны ў гэтых адносінах той факт, што па тэкст «Хараша ў Маскве» Э. Агіянец (напісаны спецыяльна да дэкады) ніхто з беларускіх кампазітараў не стварыў дзіцячых песняў.

У Маскве таксама павінен выступіць ансамбль скрыпачоў. Ансамбль складаецца з 18 скрыпачоў — вучняў музычнай школы-дэспітгодкі. Гэты ансамбль калектыву будзе выконваць песню «Верасы» Р. Пукста.

Песа прагучыць у выкананні двухгалоса ансамбля скрыпачоў у суправаджэнні дзіцячага аркестра народных інструментаў. У складзе аркестра — цымбалы, баяны, драўляныя духавыя і ударныя інструменты.

На дэкадзе выступіць і вучанка 8-га класа музычнай школы-дэспітгодкі Таіа Аршэва. Яна спявае першую частку канцэрта для фартэпіяна Рахманінава. Школа рыхтуе выступленне і самай малавелькай удзельніцы дэкады — пацідэравай Крысціны Паллаўскай, якая будзе іграць сола на фартэпіяна ў ансамблі з іншым скрыпачом Мішам Баравоўскім.

Е. РАКАВА, выкладчык Мінскай музычнай школы.

У самадзейным калектыве

Выступленні самадзейнага танцавальна-га калектыва прамкааператры ў канцэртах і аглядах мастацкай самадзейнасці заўсёды карысталіся поспехам у гледача. Высокую ацэнку рабоце калектыва даў вядомы майстра савецкага хараграфічнага мастацтва І. Майсееў.

Калі сарака танцораў штогодна працуюць над падрыхтоўкай рэпертуара, які мы мяркую паказваць у клубах і канцэртах у залах Масквы. Гэта народныя танцы «Лявоніха», «Мяцеліца», «Беларуская кадрыль», «Лявоніха» была падрыхтавана яшчэ да 35-й гадавіны Кастрычніка і праішла з поспехам. «Мяцеліца» і «Кадрыль» — нашы новыя работы.

Значная колькасць удзельнікаў калектыва — моладзь, якая прышла ў самадзейнасць параўнальна нядаўна. Гэта, зразумела, ускладняе нашу работу. Разам з тым у калектыве ёсць група старэйшых яго ўдзельнікаў, таленавітых выканаўцаў: Г. Ленчук, Я. Юрчак, Л. Рачкоўская, Л. Халыўскі, А. Пірсон, В. Сіманкова і інш. Некаторыя з іх самі кіруюць танцавальна-шчыка — заслужанага артыста БССР С. Дрэчына мы аб'ядналі гэтых таварышаў у асобную творчую брыгаду. Разам з творчай брыгадай мы абмяркоўваем і распрацоўваем новыя малюнкі танца, практычна правярэм кожную сваю задуму.

Такім чынам, калі мы выносім той ці іншы танец на агульную рэпетыцыю, у нас ужо ёсць група кваліфікаваных памочнікаў, і гэта значна палічае і паскарае работу. Такі метад, мне здаецца, можа

быць паспяхова выкарыстаны і іншымі самадзейнымі калектывамі.

Вестку аб выступленні нашага калектыва ў Маскве мы сустрэлі з пачуццём вялікай радасці. Першым пытаннем, якое мы сабе задалі, было: «Ці паспеем мы падрыхтаваць належным чынам?» Для гэтага пытання тым больш былі падставы, што дэкадзе мы аб сваім удзеле ў дэкадзе толькі два тыдні таму назад. Праўда, зараз ужо зусім відавочна, што калектыву здолее паспяхова падрыхтавацца да дэкады нават і за гэты кароткі тэрмін.

Выклікае трыбоўку тое, што да гэтага часу Камітэт па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР не зацвердзіў нашага дэкаднага рэпертуара. Ці не можа здарыцца, што над якім-небудзь з нашых пумароў мы працуем дарэмна, што нам прыдзецца перабудоўваць сваю работу на ходу?

Варта было-б уключыць у наш рэпертуар таксама танцы, над якімі мы працавалі раней — кітайскі «Танец з агнём» і сюіту «Моладзь демократычных краін».

Трэба сказаць, што пампашканне, дзе правядзена нашы рэпетыцыі, мала прысасвадала да гэтай мэты.

Да апошняга часу не атрыманы з Камітэта па справах мастацтва эскізы касцюмаў.

Калектыву аслугоўвае большай увагі Камітэта па справах мастацтва, асабліва ў перыяд падрыхтоўкі да адказнага творчага аэкзамена.

Г. ШЧОЛКІНА, кіраўнік танцавальнай групы мастацкай самадзейнасці прамкааператры г. Мінска.

На Усесаюзнай выстаўцы

Людна кяпер у Дзяржаўнай Трэцьякоўскай галерэі, дзе адкрыта Усесаюзная мастацкая выстаўка 1952 года.

З некалькіх тысяч работ, прадстаўленых савецкімі мастакамі, скульптарамі і графікамі, на выстаўцы экспанавана звыш 700 лепшых твораў мастацтва, якія журы адабрала для паказу.

1952 год быў для дзеячоў мастацтва багатым творчым годам. Гэта відаць па разнастайных работах, паказаных на выстаўцы. Тут — вялікія манументальныя палотны вядомых мастакоў, карціны жанравага жывапісу, пейзажы, работы скульптараў, карыкатуры, ілюстрацыі да новых кніг, мастацкія вырабы з фарфору.

Многія работы прысвечаны гісторыка-рэвалюцыйнай тэме, мастацкі ўсплёўляюць Комуністычную партыю, вялікіх працадуючых Леніна і Сталіна. Асабліва цікавыя манументальныя карціны «Выступленне Леніна на Пуцілаўскай заводзе 12 мая 1917 г.» (мастак Сяроў, Паджавырыні і Бяляев), карціна Налбандзіяна «Напярэдні Батумскай дэманстрацыі ў 1902 годзе», карціна Іганасона, Танкельскага і Хаменкі «Наш мудры працадзец, настаўнік дарогі» (сустрэча народа са Сталіным у Крэмлі), серыя малюнкаў пра Леніна мастака Васільева, карціна Раўштыкава «Першае

Мая!» (таварыш Сталін гутарыць з дзяткамі на трыбуне маўзалея ў час першамайскай дэманстрацыі).

На выстаўцы экспанавана 11 лепшых твораў беларускіх жывапісцаў, скульптараў і графікаў.

Удала вырашаны Р. Кудрэвіч сюжэтную кампазіцыю ў жанравай карціне «Сяброўкі». Скульптар С. Селіханавіч экспанавалі статуэтку Салтыкова-Шчэдрына.

З серыі малюнкаў «Партызаны Беларусі», якія выканаў вугалем графік С. Раманавіч, наведвальнікі знаёмяцца з яго лепшымі чатырма работамі: «Канстанцін Залонаў у дэпо г. Оршы», «Д. Гуляеў перад разгромом фашыскага гарнізона ў Любані», «Вартанне з трафэмі» і «Рыма Кунько на дыверсіі». Экспанаваны 5 ілюстрацый графікаў С. і А. Ткачых да паэмы Шчыпачова «Паўлік Марозаў».

На выстаўцы таксама змешчаны карціны «Радасны май» і «Шпіліны асцягналі вена» народнага мастака БССР, члена Усесаюзнай Акадэміі мастацтва В. К. Вялічка-Бірулі.

Выстаўка карыстаецца вялікім поспехам у наведвальнікаў.

(Наш кар.).

Масква.

Акторы і ролі

Мастак жыццёвай праўды

Пародную артыстку БССР Лізію Іванаўну Ржэцкаю глядач любіць за глыбокую жыццёвую праўду і мастацкую пераказальнасць, з якой яна выконвае свае ролі. Вялікі вопыт, набыты артысткай за трыццаць пяць год сцэнічнай дзейнасці, дапамагае ёй стварыць яркія вобразы жанчын у сучасным і класічным рэпертуары.

У ролях, якія выконвае Ржэцкая, глядач амаль заўсёды бачыць элементы псага.

Да такіх твораў трэба ў першую чаргу аднесці вобраз старой калгасніцы Аўдоціі Захараўны Варбіцкай у п'есе Кандрата Крапівы «Пяць жаваранкі». За выдатнае выкананне гэтай ролі Ржэцкай прысуджана Сталінская прэмія.

Вобраз старой сялянкі Аўдоціі Захараўны змястоўны, поўнакроўны. Аўдоція Захараўна на сваіх плячах перанесла ўсе цяжкія будніцкага жыцця ў даравацыйны час. Восем чаму гэтая старая жанчына ад усёго сэрца, з усёй шчырасцю гаворыць аб перавазе новага жыцця, аб сваім шчасці жыць і працаваць у калгасе. Восем чаму яна, нягледзячы на свае немалыя гады, не кідае працы і вяртаецца лепшай дзяржаў у калгасе. Аўдоція Захараўна ўсімі сіламі змагаецца за калгасны лад, бо яна глыбока разумее яго перавагу, яго будучыню.

Ржэцкая напавілае кожнае сваё слова глыбокім пачуццём. Яна разумее народны тумар і ўсё яго выразае данесці да гледача. Аўдоція Захараўна прадстае перад намі як чалавек з багатым унутраным светам, мудрым розумам, вострым зрокам.

Яна моцна любіць сваю дачку, любячыца ёй і рашуча таму, што вольна расце яе дачка свабодна, карыстаецца пашанай у людзей, вучыцца, працуе, імкнецца да новых адбыткаў у працы і ведах. Ёй вельмі па душы тое, што Іванна іттарыса калгас ставіць вышэй за асабістыя.

Дзякуючы правільнаму раскрыццю вобраза Аўдоціі Захараўны спектакль набывае неабходную яму глыбока і жыццёваасць. У вобразе старой калгасніцы глядач

Арт. Л. Ржэцкая ў ролі Аўдоціі Варбіцкай (спектакль «Пяць жаваранкі»).

бачыць жывыя рысы сучаснай жанчыны. Гэта тыповы вобраз беларускай калгасніцы, і таму ён хваляе гледача.

Тое самае можна сказаць і аб выкананні Лізіяй Іванаўнай Ржэцкай ролі Марыі Васільевы Нікалавай у спектаклі «Кастрычнік». Нягледзячы на тое, што гэтыя ролі маюць шмат агульнага, артыстка знаходзіць свае адметныя рысы для кожнага вобраза. Гэта ўдзяцца ёй таму, што яна ідзе не ад вонкавата ўваўлення вобраза, а ад глыбокага ўнутранага разумення і раскрыцця. Нікалава — маці гор-

каўскага тыпу, яе дачка Наташа — актыўная падпольная рэвалюцыянерка, якая распаўсюджае сярод салдат большавіцкую «Праўду». Ужо з першага з'яўлення Ржэцкай-Нікалавай на сцэне адрозна адчуваеш, што гэтым чалавеку можна верыць.

Іванія вочы глядзяць дашытліва, пранікліва, хада прывада, гаспадарская. Марыя Васільевна адказваецца, што ў яе доме кавацца ад палітыі нехта з адказных партыйных кіраўнікоў, але трымае сябе твёрда, нічым не выказваючы сваёй задаліваасці.

Вельмі пераканальна праводзіць Ржэцкая сцэну размовы з Уладзімірам Ільічам. У гэтай сцэне шмат прастаты і натуральнасці, пеліны і жыццёвай праўды. Яна хваляе сваёй чалавечай шчырасцю і спакоем, якія так характэрны людзям моцнай волі і духоўнай велічы.

Пачуццё маці, пеліны і ласку Ржэцкая пераносіць не толькі на Наташу, але і на ўсіх яе сяброў і на закаханага ў Наташу салдата-франтавіка Цімура.

Асабліваю любоў Марыі Васільевы ад-

чуваюць Ленін і Сталін, якія карыстаюцца прытулкам у яе доме.

Вобраз звычайнай рускай жанчыны ў выкананні Л. Ржэцкай вырастае ў спектаклі ў вобраз сапраўднай героіні з народна. У сцэне вобшы на яе кватэры Марыя Васільевна трымае сабе мужа і непахісна. У голасе яе столькі ўнутранай сілы і волі да барацьбы, што гэта прыводзіць у замшанне салдат і флотаў Керэнскага. Сваю веру ў перамогу рабочага класа яна ўнушае і Наташы. Фінал сцэны, калі арыштаваныя Наташа і Марыя Васільевна з горда паднятымі галавамі праходзіць каля салдат, гучыць аптымістычна. У ім выраза паказана магутная сіла рэвалюцыі, разгубленасць і ўнутраная слабасць контррэвалюцыі.

У творчасці Л. І. Ржэцкай адлюстроўваюцца найбольш моцны рысы акторскага калектыва тэатра імя Янкі Купалы, з якім звязана творчае жыццё народнай артысткі рэспублікі.

Я. РАМАНОВІЧ.

Вобраз простага чалавека

На дэкадзе беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве будзе паказана опера-пастыскага кампазітара Станіслава Манюшкі «Страшны двор», якая цалер ідзе на сцэне Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета.

Музыка оперы «Страшны двор» шчыльна звязана з народнай творчасцю. Яркія музычна-сцэнічныя вобразы, дынамічны сюжэт выклікаюць асабліва цікавасць. З вялікай любоўю напісаны кампазітарам вобраз старога, аданага слугі і настаўніка двух маладых братоў Стэфана і Збігнева — Мацея, партыю якога выконвае заслужаны артыст БССР Н. Сердобаў.

Стары Мацей у оперы «Страшны двор» — вобраз востра-камедыйнага плана. Н. Сердобаў здолее без лішняга камікавання раскрыць унутраны воблік свайго героя.

Прапуючы над вобразам Мацея, Н. Сердобаў памятаў аб цудоўным пуншкінскім вобразе — Савельічы з «Капітанскай дачкі». Мацею ўдзячыцца тым-жа рысы высокароднасці, любові і дружбы. Ён не проста слу-

га, а перш за ўсё сябра і дарадца маладых братоў.

...Весела забаўляюцца Стэфан і Збігнеў са сваімі сябрамі перад ад'ездам дадому, у родную вёску. Развітваючыся з таварышамі, яны абцягаюць ніколі не жаніцца дзеця таго, каб на першаму закліку радзімы стаць у рады яе абаронцаў.

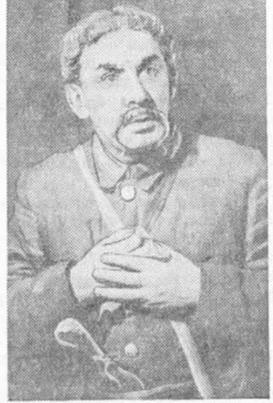
Вельмі радасна ўспрымае гэтае рашэнне Мацея, поўны гордасці за сваіх любімых. Апрача таго, перспектыва халасцяцкага жыцця асабліва па душы старога салдата, які не жадае расставіцца з гора-ца любімымі выхаванцамі.

У першай сцэне з пралога оперы Сердобаў з вялікім майстэрствам перадае класіцызма, бацькоўскія адносіны да братоў. Знешняя суровасць Мацея, які збіраецца ў дарогу, не можа схваць ад усёго яго добрага і чулага сэрца.

Оперны артыст пры рабоце над роляй сутыкаецца з многімі цяжкасцямі. І асноўная з іх — цяжкасць спалучэння вальнага зместу партыі з яе сцэнічным

увабленнем. Дасягненнем Н. Сердобава з'яўляецца тое, што, ствараючы вобраз Мацея, яму ўдалося дасягнуць арганічнага зліцця вальнага і сцэнічнага ў вобразе. Нягледзячы на складанасць вальнага парты Мацея, сявак паказаў выдатнае ўменне валодаць сваім голасам.

Для Н. Сердобава характэрна глыбокае пранікненне ў задуму кампазітара. Сцэнічныя вобразы, створаныя артыстам, ва-

Арт. Н. Сердобаў у ролі Мацея (опера «Страшны двор»).

баль верным раскрыццём унутраннага свету герояў і логікай іх сцэнічных павадін. У вобразе Мацея гэтая асаблівасць творчасці Сердобава праявілася вельмі поўна.

Як зачараваныя, аглядаюць сцэны свайго дома Стэфан, Збігнеў і Мацей, якія вярнуліся ў родны край пасля шматгадовай адсутнасці. Тут павінна пачацца новая жыццё сяброў. Але нечакана іх планы

парушаюцца прыездам роднай дэтухны Стэфана і Збігнева, якая вырашыла жаніцца з двума братаў. Яны разам з Мацеем ратуюцца ад сватаўства дэтухны, едучы да старога сябра бацькі Стэфана і Збігнева — Мечніка, дзе іх падсерагае новая нечаканасць. Яны сустракаюцца з прыгожымі дзяткамі, дачкамі Мечніка, якія робяць на маладых людзей прыемнае ўражанне. Жадаючы жаніцца з пламенікаў на дачку сваёй прыяцельніцы, дэтухна Часнікова разам з прэзідэнтам на руку адной з дачак Мечніка Дамасю наладжвае змову, вынікам якой павінен з'явіцца хутчэй ад'езд братаў з дома Мечніка. Ажыццяўленне змовы пачынаецца з дэвельнага Мацея, і яго стараяцца заплахаць.

Па-майстэрску праводзіць Н. Сердобаў сцэну «жахаў» (трэці акт) оперы. Цудоўная міміка, добрае валоданне сцэнічным рухам, дакладнасць музычнага інтанацыяна дапамагаюць артысту з цёплым гумарам прывесці гэтую сцэну. Глыбокае разуменне псіхалогіі свайго героя, шчырасць і вера ў значнасць тэатра, што адбываецца на сцэне, — вось што дало Сердобаву магчымасць стварыць прынабыны камедыйна вобраз.

Прыемна адзначаць, што артыст ад спектакля да спектакля паглыбае вобраз, знаходзіць новыя рысы, якія яшчэ паўней раскрываюць духоўнае багацце гэтага простага чалавека. Вобраз Мацея — творчая ўдача Сердобава. Але артыст вярнуў і далей паглыбаць сваю работу над роляй, звярнуўшы асабліва ўвагу на першы акт оперы, дзе яшчэ не зусім ясна ўзаемаадносіны Мацея з асцэнічнымі персанажамі.

О. МАРАЛЕУ, рэжысёр тэатра оперы і балета.